

4. Касумова Л. Некоторые особенности формирования себестоимости строительного производства в условиях рыночной экономики / Л. Касумова // Экономист. – 2010. – № 6. – С. 43 – 45.
5. Конащук В.Л. Формування цінової політики будівельних підприємств / В.Л. Конащук // Науково-практичний журнал "Регіональні перспективи". – 2001. – 5 – 6. – С. 101 – 103.
6. Ксинтарис В.Н. Использование вторичного сырья и отходов в производстве (отечественный и зарубежный опыт, эффективность и тенденции) [Текст] / В.Н. Ксинтарис, Я.А. Рекитар, А.Д. Григорьев и др. – М.: Экономика. – 1983. – 167с.
7. Куденко О.Є. Развитие ценообразования в строительстве Украины в рыночных условиях / О.Є. Куденко // Вісник Міжнародного слов'янського університету. – Серія «Економічні науки», 2004. – т.7 №1. – С.31 – 35.

Ключові слова: собівартість цементу та шляхи її зниження, цементємність будівельної продукції, відходи промисловості.

Ключевые слова: себестоимость цемента и пути ее снижения, цементемность строительной продукции, отходы промышленности.

Keywords: prime price of cement and ways of its decline, secondary raw material.

УДК 339.13:669.015(100)

РОЗВИТОК СВІТОВОГО РИНКУ МЕТАЛОПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТОВАРНИХ РИНКІВ

Іванова І. О., аспірант кафедри «Міжнародна економіка» Донецького національного університету

Іванова І. О. Розвиток світового ринку металопродукції в умовах глобалізації товарних ринків.

Статтю присвячено комплексному науковому обґрунтуванню теоретичних і науково-практичних засад становлення глобального товарного ринку та визначенню стратегій розвитку світової металургійної галузі на сучасному етапі. Доведено, що купівельна спроможність споживачів металопродукції цілком залежить від стану світової економіки.

Іванова І. А. Развитие мирового рынка металлопродукции в условиях глобализации товарных рынков. Стаття посвящена комплексному науковому обґрунтуванню теоретичних і науково-практичних основ становлення глобального товарного ринку і визначенню стратегій розвитку світової металургійної галузі на сучасному етапі. Визначено, що купівельна спроможність споживачів металопродукції повністю залежить від стану світової економіки.

Ivanova I. Development of the world steel market in the context of globalization of commodity markets.

The article is devoted to complex scientific substantiation of theoretical, scientific and practical foundations of becoming a global commodity market and the definition of strategies for the global steel industry at present. It was determined that the purchasing power of consumers of steel products is entirely dependent on the state of the world economy.

Постановка проблеми у загальному вигляді. З розвитком процесів інтернаціоналізації і глобалізації особливого значення набуває взаємодія між країнами на рівні окремих суб'єктів підприємницької діяльності. При цьому відкритість економік і лібералізація світової торгівлі не тільки полегшують вихід країн на зарубіжні ринки, але й виставляють високі вимоги до товарів і послуг, з якими національні підприємства виступають на світовому ринку. З урахуванням особливостей сучасного стану розвитку світового господарства на особливу увагу заслуговують питання глобального конкурентного розвитку країн, зокрема на світовому ринку металопродукції.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Різним аспектам проблеми формування конкурентних переваг металургійної галузі на товарних ринках зокрема присвячено праці вітчизняних і зарубіжних економістів, таких як С.Аптекарь, О.Амоша, Л.Батченко, В.Буркинський, В.Будкін, Д.Лук'яненко, Ю.Макогон, В.Новицький, В. Савчук, П. Самуельсон, А.Філіпенко, Г.Черніченко та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність досить великої кількості наукових поглядів відносно проблем, механізмів, підходів щодо визначення стратегій розвитку світової металургійної галузі на сучасному етапі необхідно обґрунтувати науково-практичні засади формування глобального товарного ринку в контексті трансформації металургійної галузі.

Постановка завдання. Метою дослідження є комплексне наукове обґрунтування теоретичних і науково-практичних засад становлення глобального товарного ринку та визначення стратегій розвитку світової металургійної галузі на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нові глобальні ознаки конкуренції дають підстави вважати її історичним явищем нинішнього етапу розвитку світової економіки, що відображає боротьбу в різних

формах протидії суб'єктів глобальної економічної системи за володіння обмеженими економічними ресурсами та якнайвигідніші умови виробництва і збуту продукції (послуг) [1,4].

На основі дослідження змін конкурентних відносин у глобальному вимірі, було запропоновано структурну модель формування глобального товарного ринку, яку слід розглядати як багатовекторну й комплексну економічну категорію, яка охоплює не тільки загальновідомі сфери світової економіки, а й обумовлює необхідність створення вимог до забезпечення конкурентоспроможності (рис. 1).

Рис. 1. Структурна модель формування глобального товарного ринку

На засадах проведеного дослідження було удосконалено категоріальний апарат дослідження міжнародної економічної діяльності суб'єктів світогосподарських відносин, а саме визначено поняття «глобалізація світових товарних ринків», що характеризується інтегрованою структурою під яким автор розуміє об'єднання історично ізольованих національних ринків до єдиного глобального товарного ринку, якому властива орієнтація на стандартизовані продукти, що знаходиться у постійному циклічному розвитку.

У 2000-2010 рр. світова чорна металургія розвивалась найбільш високими темпами за останні тридцять років. Середньорічний темп приросту обсягу виробництва сталі в світі в цей період склав 4,8% і у 2010 р. досяг рекордного рівня – 1414 млн. т. (рис. 2) [6,7].

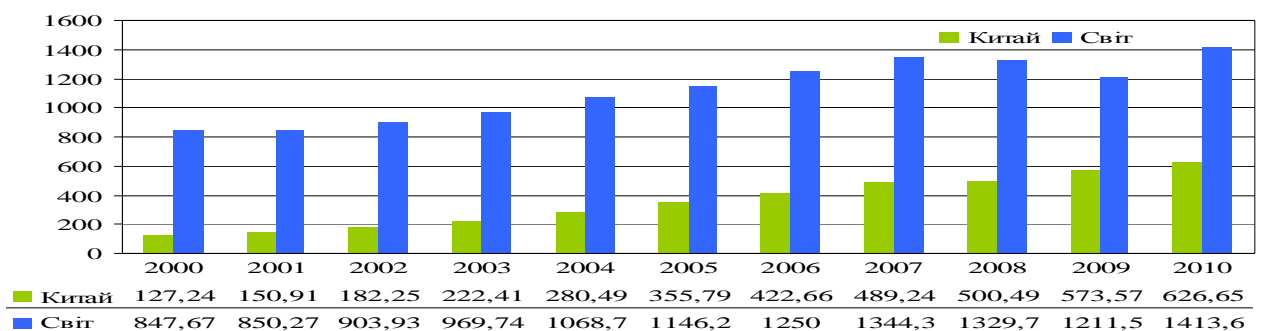

Рис. 2. Динаміка світового виробництва сталі у 2000 – 2010 рр., млн. т [6]

В цілому за 1990-2010 рр. світове виробництво сталі збільшилось у 1,7 рази. При цьому в чорній металургії Східної Європи, СНД, зокрема в Україні, виробництво скорочувалось, внаслідок чого частка цих країн у світовому виробництві знизилась в майже 1,5 рази (рис. 3).

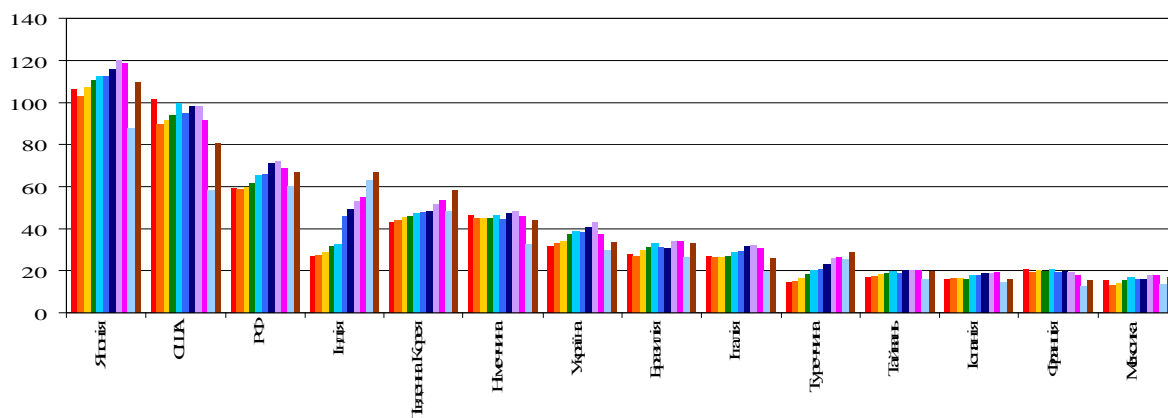

Рис. 3. Провідні країни-виробники сталі у 2000 – 2010 рр., млн. т (без Китаю) [6]

Різкий спад в країнах Східної Європи і СНД компенсувався нарощуванням виробництва в Азії і Латинській Америці. Найбільш високими темпами виробництво сталі збільшилось на підприємствах в Китаї, Індії і Республіці Корея (рис. 4).

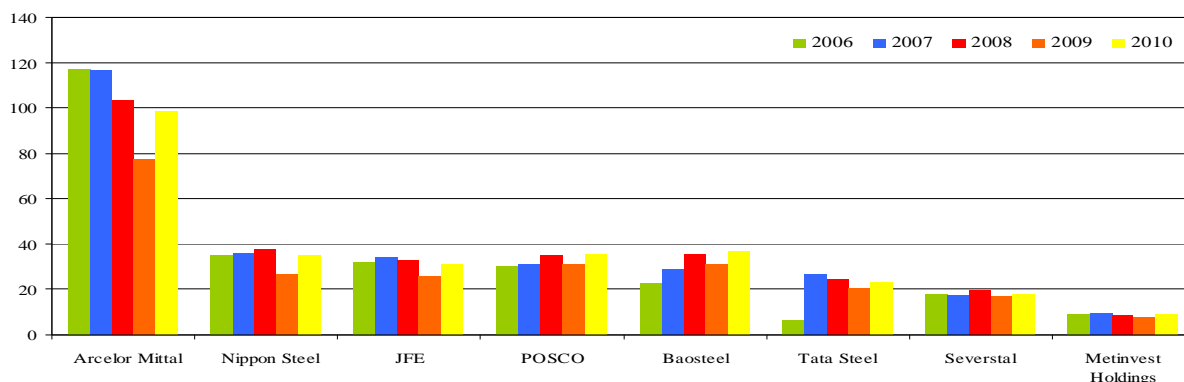

Рис. 4. Провідні компанії - виробники сталі у 2006 – 2010 рр., млн. т [6]

На особливу увагу заслуговує той факт, що серед провідних країн світу домінує конвертерний тип виробництва сталі із середнім показником на рівні 52,3%, на другому місці – електродугові печі – 41 % відповідно. Але слід зазначити, що в Україні, яка посідає третє місце серед провідних експортерів сталі, домінує мартенівський тип (рис. 5).

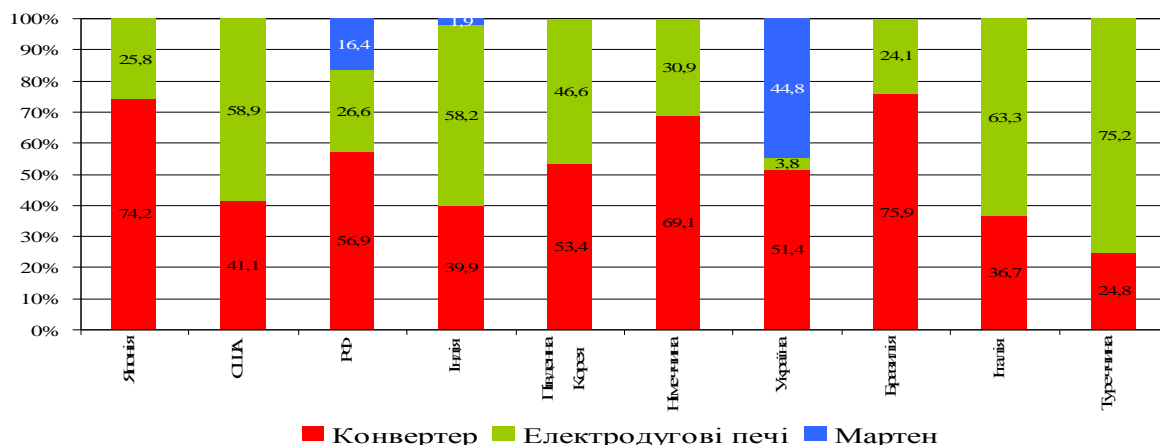

Рис. 5. Типи виробництва сталі за країнами світу у 2009 – 2010 рр., % [6]

Серед глобальних гравців світового металургійного ринку виділяють Індію, Бразилію і Росію, а також інші країни СНД, зокрема Україну.

Індія є одним із лідерів і має гарні перспективи для подальшого розвитку. Індійські підприємства володіють міцними конкурентними перевагами, пов'язаними з низькими витратами на робочу силу. Ця країна має значні поклади залізної руди (6% світових запасів) і коксівного вугілля (11% світових запасів), а також великі обсяги накопичених прямих іноземних інвестицій (понад 10 млрд. дол. США). Прибутки індійських металургійних компаній постійно зростають завдяки процесам лібералізації і приватизації. Крім того, Індія має величезний потенціал зростання внутрішнього ринку. Споживання сталі в країні на душу населення становить лише 30 кг, що відображає порівняно низькі інвестиції в соціальну інфраструктуру, недостатній розвиток автомобільної промисловості та виробництва споживчих товарів тривалого користування, а також низьку частку в економіці галузей важкої промисловості і будівництва - 25% (в порівнянні з 35% в Бразилії, 38% в Росії і 53% в Китаї).

У 2005 р. Комісією з економічних питань кабінету міністрів Індії була прийнята національна програма розвитку металургії. Довгостроковою метою цієї програми є формування в країні сучасної металургійної промисловості, що функціонує відповідно до глобальних стандартів і задовольняє диверсифікований попит. Програма передбачає досягнення конкурентоспроможності за якістю, номенклатурою виробництва, ефективності і продуктивності. До кінця 2020 року Індія планує істотно наростити продуктивність праці, яка в даний час в 2,5 рази нижче, ніж в Єгипті, і в 8 разів нижче, ніж у Бразилії.

Бразилія в найближчій перспективі збереже позиції постачальника дешевого металу та металургійних напівфабрикатів у країни Західної Європи і США. Одночасно істотно зросте експорт в країни Латинської Америки. Бразильські металургійні корпорації продовжують відрізнятися найнижчими у світі витратами виробництва - завдяки внутрішнім запасам високоякісної залізної руди, невисокими енерговитратами і дешевою робочою силою. У порівнянні з Китаєм бразильська металургія сильно консолідована: на чотири

провідні компанії - Usiminas, Gerdau, CSN і бразильське відділення Arcelor Mittal - припадає 80% виробленого в країні металу. Ці компанії в змозі конкурувати зі світовими лідерами як за якістю, так і за технологіями.

Також перспективи на глобальному ринку металургії залишаються у Росії. Внутрішні ціни на метал вже вище світових, в той час як витрати основних виробників - нижче, оскільки вони вертикально інтегровані, володіють власними вугільними шахтами, родовищами руди і джерелами енергії. У той же час відносно низький показник використання технології безперервного розливання сталі (66%) свідчить про необхідність подальшої інтенсивної модернізації, для того щоб відповідати глобальним гравцям металургійного ринку.

Металургія - другий за значимістю (після нафти і газу) сектор російської економіки. Галузь виробляє продукції на 70 млрд. дол. США; більше половини її експортується, рентабельність винятково висока. Але успішний розвиток металургії в останні роки викликає неоднозначні відчуття. Металургія все більше виглядає хоч і корисним, але всього лише доважком до сировинної спеціалізації країни. Вітчизняні компанії не прагнуть зміцнювати на своїх підприємствах характерну для розвинених економік світу спеціалізацію на високих переділах, металообробка не особливо їх цікавить, деякі від неї і зовсім вже відмовилися [2].

Металургійний комплекс є базовою галуззю економіки України, оскільки забезпечує понад 25 % промислового виробництва і 34 % загального експорту товарів. Стимулювання модернізаційних зрушень у металургійній промисловості сприятиме її розвитку на інтенсивній основі, досягненню позитивного ефекту у будівництві, машинобудуванні, розбудові дорожньо-транспортного комплексу, створенню нових робочих місць і формуванню передумов для стійкого економічного зростання. Після падіння обсягів виробництва у металургійній галузі у 2008-2009 рр. на 12,3 % і 26,7 % відповідно посткризовий період характеризувався відновленням зростання на рівні 12,2 % у 2010 р. і 8,9 % у 2011 р. [5, с. 9].

Основними споживачами металопродукції є базові галузі промисловості — машинобудування, автомобілебудування, будівництво і т.ін. На найближчу перспективу продукція чорної металургії не має конкурентів і не має реальних заміників. Водночас вимоги до металопродукції (в частині механічних властивостей, корозостійкості, бездефектності та ін.) зростатимуть і розширюватимуться. Купівельна спроможність споживачів металопродукції цілком залежить від стану світової економіки [3].

Висновки і перспективи подальших розробок. Важливим фактором, що впливатиме на розвиток світової металургії, є наслідки інтенсивного нарощування виробничих потужностей у світі за останні п'ять років. Прогнозується, що до 2012 року завантаження потужностей у світі зросте лише до 75 – 80 відсотків. Це створюватиме значні загрози для національної металургії. З іншого боку, велика кількість нових потужностей (особливо в країнах Близького Сходу) буде задіяна лише на стадії переробки прокату в готову.

Список використаних джерел:

1. Капранова Л. Г. Дослідження конкурентних переваг української металопродукції на міжнародному ринку [Текст] / Л. Г. Капранова // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ПДТУ, 2010. - Т. 2. - С. 131-135.
2. Кондратьев В. Глобальная металлургия: тенденции и перспективы развития / В.Кондратьев // [Электронный ресурс] // Официальный сайт Фонда исторической перспективы. – Режим доступа: http://www.perspektivy.info/rus/ekob/globalnaja_metallurgija_tendencii_i_perspektivy_razvitiya_2011-03-18.htm
3. Мазур В. Металургія України: стан, конкурентоспроможність, перспективи / В.Мазур // «Дзеркало тижня» №8, 27 лютого 2010, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/metallurgiya_ukrayini_stan_konkurentospromozhnist_perspektivi-59365.html
4. Макогон Ю.В. Основні тенденції розвитку світової енергетики / Ю.Макогон // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ „ПДТУ”, 2011. – Вип. 2. – с. 7-13.
5. Пріоритети політики імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України. – К.:НІСД, 2012. – 71 с.
6. Steel production 2010-2011 Data – Global tables [Электронный ресурс] // Официальный сайт Международной организации стали. – Режим доступа: <http://www.worldsteel.org/statistics/statistics-archive/2011-steel-production.html>.
7. World Economic Outlook (April 2011). Tensions from the Two-Speed Recovery: Unemployment, Commodities, and Capital Flows [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/01>.

Ключові слова: товарний ринок, глобалізація, світовий ринок металопродукції, виробники металургійної продукції, світове виробництво сталі, експортні поставки.

Ключевые слова: товарный рынок, глобализация, мировой рынок металлопродукции, производители металлургической продукции, мировое производство стали, экспортные поставки.

Keywords: commodity market, globalization, global steel market, manufacturers of steel products, world steel production, exports.